

Täysistunto

Tiistai 4.10.2016 klo 13.59—18.55

9. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi työttömyysturvalain ja kotoutumisen edistämisestä annetun lain 19 §:n väliaikaisesta muuttamisesta sekä asumiseen perustuvan sosiaaliturvalainsäädännön soveltamisesta annetun lain 3 a §:n 2 momentin 2 kohdan kumoamisesta

Hallituksen esitys HE 169/2016 vp

Lähetekeskustelu

Toinen varapuhemies Arto Satonen: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 9. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään sosiaali- ja terveysvaliokuntaan, jolle perustuslakivaliokunnan, hallintovaliokunnan ja työelämä- ja tasa-arvovaliokunnan on annettava lausunto.

Keskustelu

17.45 **Li Andersson vas:** Arvoisa puhemies! Tämän lakiesityksen kohdalla meidän on nyt syytä pysähtyä ja miettiä, mitä tässä maassa oikein tapahtuu ja mistä tässä nyt oikein ollaan päättämässä. Meillä on edessämme esitys, joka asettaa Suomessa laillisesti asuvat ihmiset erilaiseen asemaan keskenään ja joka siksi minun nähdäkseni murentaa keskeisiä oikeusvaltio- ja ihmisoikeusperiaatteita. Toteutuessaan tämä esitys johtaa viralliseen jaotteluun, kahden kerroksen väkeen, kun rakennetaan hierarkkinen sosiaaliturva- ja sitä kautta myöskin perusoikeusjärjestelmä. Kun työttömät työnhakijat jaotellaan kahteen eri luokkaan käytännössä kansalaisuuden perusteella, on mielestäni kyse rakenteellisesta rasismista. Tehtyään perheenyhdistämisestä käytännössä mahdotonta ja poistettuaan humanitaarisen suojelun — ja Maahanmuuttoviraston tiukennettua maakohtaisia linjauksia ja tulkintaa sisäisestä paosta näin moninkertaistaen kielteiset turvapaikkapäätökset — ryhtyy hallitus siis vielä heikentämään oleskeluluvan saaneiden ihmisten taloudellista tilannetta.

Arvoisa puhemies! Hallitus siis esittää, että oleskeluluvan saaneille maksettaisiin Suomessa jatkossa kotouttamistukea työmarkkinatuen sijaan. Ulkomaalaisille maksettava kotouttamistuki olisi vain 90 prosenttia suomalaisille maksettavan peruspäivärahan määrästä. Tämä tarkoittaa, että ihmisiä asetetaan eriarvoiseen asemaan heidän maassaolostatuksensa perusteella. Myönteisen oleskeluluvan saaneita työttömiä työnhakijoita kohdellaan huomoinnin kuin maahan syntyneitä tai kansalaisuuden saaneita.

Hallituksen lakiesityksessä lukee, että lakiehdotuksen tavoitteena on mitoittaa maahanmuuttajien perustoimeentuloturva julkisen talouden ja kansantalouden tila huomioon ottaen kestäväälle tasolle. Tavoitteena on Suomeen turvapaikanhakijoita vetävien tekijöiden vähentäminen. Yhden ihmisryhmän perusturvaan ollaan leikkaamassa alle yleisen vähimmäistason, ja päätöstä perustellaan siis puhtaasti julkisen talouden säästöillä sekä maahan-tulon vähentämisellä.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 94/2016 vp

Ministeriö olettaa lakiesityksen perusteluissa, että myönteisten oleskelulupapäätösten määrän nousu lisää myös myönteiseen päätökseen johtavia perheen yhdistämishakemuksia. Perheen yhdistäminen on kuitenkin, kuten totesin, tehty käytännössä mahdottomaksi näiden viime vuosien tiukennusten myötä. Tämän vuoden osalta on laskettu arvio perheen yhdistämishakemusten määrästä 17 000:sta 3 000:een. Näin raju tiputus kertoo, kuinka rajua linjan tiukentaminen on ollut.

Tämän esityksen vaikutusta tuen vastaanottajien perusturvan riittävyyteen tai perusoikeuksiin ei ole oikeastaan arvioitu. Laajemmin kyse on siitä, miten kansalaisten perusoikeudet arvotetaan suhteessa julkisen talouden tasapainottamistarpeeseen. Ennen vanhaan muun muassa rikollisilla, mielenterveyspotilailla ja ylivelkaantuneilla ei ollut tasavertaisia oikeuksia muihin nähden. Nyt perusoikeuksien heikentäminen aloitetaan siirtolaisista ja ilman kansalaisuutta maassa asuvista.

Arvoisa puhemies! Tässä esityksessä on kuitenkin kyse myös muustakin kuin julkisen talouden nälännytyksuurista. Esityksen perusteluissa myönnetäänkin, että suunnitellut säästöt saattavat jäädä ilmoitettua pienemmiksi, sillä pienempi tuki tulee näkymään toimeentulotuen kasvavissa menoissa etenkin korkean vuokratason alueilla. Siksi minun nähdäkseni tämän hallituksen esityksen ytimessä on näkemys ihmisistä eriarvoisina. He, jotka tulevat muualta tänne, eivät omaa samanlaisia oikeuksia kuin he, jotka ovat syntyneet tänne. He, jotka joutuvat pakenemaan kodeistaan sotaa, vainoa tai kidutusta, eivät ansaitse yhdenvertaista kohtelua Suomen kansalaisten kanssa.

Hallitus esittää jo valmiiksi epävarmassa asemassa oleville ihmisille heikompia perusoikeuksia kantaväestöön nähden. On hyvinkin mahdollista, että tämä esitys rikkoo Geneven pakolaissopimuksen ehtoja, joiden mukaan maassa laillisesti olevia pakolaisia on kohdeltava yhdenvertaisesti lain edessä valtion kansalaisten kanssa. On myös mahdollista, että hallituksen esitys on ristiriidassa Euroopan unionin työvoiman vapaata liikkuvuutta koskevien säännösten kanssa, sillä hallituksen esittämään maahanmuuttajamääritelmään kuuluisivat myös muiden EU-maiden kansalaiset.

Arvoisa puhemies! Tämä hallituksen valitsema tie on vaarallinen ja vaarantaa periaatteen kaikkien yhtäläisistä perusoikeuksista. Toivottavasti erityisesti pienituloisten ja yhteiskunnallisesti heikossa asemassa olevien ihmisten asemasta huolissaan olevat näkevät, kuinka isoja yhteiskunnallisia uhkia tällaiseen lakiesitykseen sisältyy.

17.51 Ozan Yanar vihr: Arvoisa puhemies! Tänään hallitus esittää työttömyysturvalain muuttamista niin, että jatkossa työtön ulkomaan kansalainen saisi vähemmän työttömyystukea kuin työtön Suomen kansalainen ja että työttömälle ulkomaan kansalaiselle maksettaisiin jatkossa työmarkkinatuen sijasta kotouttamistukea, jonka suuruus olisi 90 prosenttia peruspäivärahan määrästä.

Ikävä kyllä tämä laki on jälleen hyvä osoitus siitä, mitä tapahtuu, kun halu jakaa meidät "meihin" ja "niihin" ajaa yli kaikesta muusta. Valmistelusta on puuttunut sydän ja järki.

Aloitän sydäimestä. Ihmiset ovat yhdenvertaisia, näin sanoo meidän perustuslakimme. Ihmiset ovat yhdenvertaisia alkuperästään riippumatta lain edessä. Kysymys on siitä, että kaikkia arvostetaan, että kaikilla on arvoa. Yhdenvertaisuuden lisäksi kyse on toimeentulosta. Emmekö me kaikki syö yhtä paljon? Emmekö me kaikki tarvitse tukea yhtä paljon, kun tarvitsemme turvaverkkoja? Yhtä suuri tuki on ollut merkki siitä, että kaikki Suomessa asuvat ovat yhdenvertaisia.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 94/2016 vp

Lukuisat järjestöt ovat olleet huolissaan tästä lakiesityksestä. Kyllä jonkun herätyskelon pitäisi soida useamman päässä, kun esitys herättää huolta sellaisissa järjestöissä kuin SPR, Pakolaisapu ja Ihmisoikeusliitto.

Hallituksen esityksestä puuttuu sydän, mutta myös järki. Hallitus perustelee esitystään sillä, että maahan muuttaneita jotenkin auttaisi suurempi työntäminen töihin kuin muita. Maahan muuttaneiden työllistymisvaikeudet johtuvat pääasiassa heistä riippumattomista syistä. Työllistymisen esteenä ovat usein rakenteelliset seikat, esimerkiksi työnantajien asenteet ja se, että maahan juuri tullee ei ole usein verkostoja täällä niin paljon kuin täällä pidempään olleella. Jos potentiaalinen työnantaja suosii eriväristä ihmistä kuin vaikkapa valkoista suomalaista, onko työllistymisen vaikeus maahanmuuttajan vika? Auttaako siihen se, että maahan muuttaneen henkilön elämä olisi taloudellisesti kurjempaa kuin nyt?

No, paljon puhutaan säästöistä. Niitäkään ei ole tulossa. Kela nimittäin ennakoii, ettei säästöjä tule juurikaan, sillä toimeentulotuen menot nousevat, kun työmarkkinatuen menot laskevat. Kela myös arvioi, että lisäksi tästä tulee käsittelykustannuksia, koska nyt samojen ihmisten tulee toimittaa myös toimeentulotukihakemus.

Eli mistä tällainen järjen puute? Voi olla, että syy on itse asiassa ideologian lisäksi kiire. STM jätti lausuntopyynnölle aikaa vain viikon. Tässä kaikessa haistaa kiireä päästä äkkiä jotenkin näyttämään jonkun nimeltä mainitsemattoman hallituspuolueen äänestäjille, että maahanmuuttajia tökitään jollain. No, tätä toki odottaa perussuomalaisilta, mutta hävettää toki kokoomuksen ja keskustan puolesta, että ne alistuvat jälleen nuivaan maahanmuuttopolitiikkaan. Varsinkin kokoomus, joka pelaa näissä asioissa kaksilla rattailla, on tarkan harkintapaikan edessä liittyen koko maahanmuuttokeskusteluun ja maahanmuuttopolitiikkaan.

Minusta pitäisi ottaa järki ja sydän mukaan tähän esitykseen ja hylätä se. Se olisi viisasta. Toivon varsinkin kokoomuksen edustajien, jotka ovat täällä, ottavan kantaa tähän asiaan.

Toinen varapuhemies Arto Satonen: Tässä vaiheessa on mahdollisuus käyttää debattipuheenvuoroja.

17.55 Ben Zyskowitz kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Tästä lakiesityksestä voidaan luonnollisesti olla monta mieltä, ja myös kriittiset näkökohdat ovat paikallaan, kuten säästölakien kohdalla yleensäkin. Hallituksen esityksen mukaan tällä lailla aikaansaataisiin kolmen vuoden aikana muistaakseni noin 20 miljoonan euron säästöt (Eva Biaudet'n välihuuto — Ozan Yanarin välihuuto) — siis hallituksen esityksen mukaan.

Mutta varsinaisesti pyysin puheenvuoron korjatakseeni edustaja Yanarin puheenvuorossa olleen harmillisen virheen. Hän nimittäin perusti puheenvuoronsa alkuosan siihen, että tässä jaetaan ihmiset suomalaisiin ja ulkomaalaisiin. Kuitenkin, kuten hallituksen esityksestä sivulta 11 käy ilmi, tämä esitetty kotoutumistuki voi tietyissä tilanteissa koskea myös Suomen kansalaisia.

17.57 Tytti Tuppurainen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä yhteydessä on välttämätöntä muistuttaa Suomen perustuslain 19 §:stä, joka turvaa kaikille yhtäläiset oikeudet toimeentuloon ja sosiaaliturvaan. Se ei ole mikään kansalaisoikeus, vaan se on nimenomaan ihmisoikeus.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 94/2016 vp

Puhemies! Tässä yhteydessä on myös välttämätöntä muistuttaa näistä mahdollisista säästöistä, joita hallitus tällä esityksellään tavoittelee. Kyllä se menee tältä osin kuin Kankkulan kaivoon, koska nämä henkilöt, jotka tätä kotouttamistukea saavat, kaikesta päätellen tulevat saamaan ja myös oikeutetusti hakemaan toimeentulotukea — eli toisesta päästä menot vain kasvavat.

Ja, puhemies, kolmanneksi tässä yhteydessä haluan muistuttaa myös hallituksen suurella tarmolla toteuttamasta perustulokokeilusta. Eikö siinä ollut ajatus juuri kaikille yleisestä ja yhtäläisestä perustulosta? Miten sen kanssa yhteen sopii ajatus tällaisesta kotouttamistuesta?

17.58 Ville Tavio ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Tässä tosiaan tätä asiaa, kuten kaikkia maailman asioita, voi aina ajatella tunteella. Se olisi minustakin hienoa, jos kaikille maailman ihmisille voitaisiin taata samantasoinen perusturva kuin suomalaisille, mutta valitettavasti pidän sitä silti täysin epärealistisena.

Mitä järkeen tulee, niin haluaisin kyllä kuulla opposition tulevilla puheenvuoroilla vähän enemmän sitten sitä järkeä, koska tuo jatkuva yhdenvertaisuuteen ja ihmisoikeuksiin vetoaminen menettää pikkuhiljaa Suomessa merkityksensä, koska te käytätte sitä joka asiassa ja joka keskustelun yhteydessä. Vaikka joku esimerkiksi tuomittaisiin rikoksesta vankilaan, niin ei se tarkoita, että kaikkien pitää mennä vankilaan, koska yhdenvertaisuus. Eli miettikää sitä yhdenvertaisuusasiaa hieman tarkemmin vielä.

17.59 Anders Adlercreutz r (vastauspuheenvuoro): Värderade talman! Edustaja Tavio osui kyllä naulan kantaan: yhdenvertaisuus ja ihmisoikeudet ovat tosiaankin menettämässä merkityksensä.

Kun hallituksen työskentelyä tarkastelee, niin jos on valinta tehdä rakenteellinen uudistus tai puoluepolitiikkaa, kerta toisensa jälkeen mennään sinne puoluepolitiikointiin. Se koski sote-uudistusta, työllisyyspolitiikkaa, liikennepalkkiakin — aina mennään puoluepolitiikan suuntaan. Sen kyllä ymmärtää, kun katsoo tietyn puolueen kannatuslukemia.

Kun puhutaan kotouttamisesta, mikä on se ainut oleellinen asia? Ainut oleellinen kysymys on: edistääkö tämä kotouttamista vai ei? Tämän tavoitteita kun lukee, niin tässä on ollut tavoitteena, että luodaan maahanmuuttajille perustoimeentuloturva, joka on julkisen talouden ja kansantalouden tila huomioon ottaen kestäväällä tasolla, ja vähennetään vetäviä tekijöitä sekä luodaan järjestelmä, jossa tuki lähtökohtaisesti on alhaisempi kuin työmarkkinatuen taso. Ovatko nämä järkeviä tavoitteita? Vievätkö nämä hyvään kotouttamiseen?

18.00 Satu Hassi vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Moni kollega on jo hyvin tätä perusoikeuspuolta kommentoinut. Itse muistan ajan, en tosin ollut silloin vielä kansanedustaja mutta kuitenkin kansalainen, jolloin Suomessa eduskunnassa oli salin oikealla laidalla perustuslaillinen kansanpuolue. Nyt herää kysymys, pitäisikö erään puolueen tässä salissa nimetä itsensä perustuslaittomaksi kansanpuolueeksi. (Ben Zyskowitz: Missä puolueessa edustaja oli silloin?)

Mutta näistä säästöistä: Säästöthän kuulostaa tietenkin järkevältä perustelulta, mutta kun Kansaneläkelaitos on arvioinut, että tämä ei aiheuta säästöjä, niin tämä perustelu jää tyhjäksi. Eli toisin sanoen ainoa varsinainen muutos, minkä tämä aikaansaa, on se, että pakolaiset ja turvapaikanhakijat saadaan tuntemaan (Puhemies koputtaa) itsensä entistäkin epätervetulleemmiksi.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 94/2016 vp

18.01 **Jani Mäkelä ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tuohon, mitkä ilmaisut täällä ovat kärsineet inflaation: Vanha tarina siitä, että huudetaan sutta kunnes kukaan ei enää usko, että se susi tulee sieltä, pätee myös tähän perustuslain vetämiseen joka ainoaan asiaan poliittisena argumenttina. Sitä vasemmisto-oppositio ja RKP paljolti harrastavat. Haluaisin huomauttaa, että tässä ei ole kysymyksessä viimesijainen sosiaalietuus vaan työttömyysturva, jotka ovat kaksi eri asiaa. Jos ihminen hakee toimeentulotukea, siinä huomioidaan myös hänen omaisuutensa ja muut tulonsa, omaisuus, jota useallakin turvapaikanhakijalla todennetusti on mukanaan. He eivät tarvitse viimesijaista toimeentulotukea, jos heillä on muuta omaisuutta.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Vielä tähän debattiosaan edustaja Andersson ja sitten edustaja Adlercreutz ja edustaja Yanar myöskin.

18.02 **Li Andersson vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Jatkan tästä edustaja Hassin argumentaatiosta. Eli jos tätä tarkastelee puhtaasti säästöjen aikaansaamisen näkökulmasta, niin tämä on äärimmäisen tehoton laki. Kuten tässä Kelankin lausunnossa todettiin, niin tällä todennäköisesti ei tulla saamaan aikaiseksi mitään kovin merkittäviä säästöjä julkiseen talouteen johtuen siitä, että toimeentulotukimenot kasvavat.

Eli se, mikä jää jäljelle, on laki, joka on äärimmäisen eriarvoistava, ja toivon, että kokoomuksen edustajat kommentoisivat nyt juuri tätä aspektia tästä laista ja miten te siihen suhtaudutte. Käytännössähän tässä siis luodaan nyttien hierarkkinen järjestelmä, jossa työttömiä työnhakijoita kohdellaan eri tavoilla. Eli tietyille joukolle työttömiä työnhakijoita maksetaan alempaa sosiaaliturvaa puhtaasti heidän maassaoleskelustatuksensa perusteella, ja kyllä siinä on ihan aito riski siitä, että se on ristiriidassa perustuslain yhdenvertaisuuspykälän kanssa.

Ja mitä tulee ihmisoikeuksiin ja yhdenvertaisuuteen, niin koskaan en ole itse kokenut niin suurta tarvetta puhua näiden arvojen ja asioiden puolesta (Puhemies koputtaa) kuin tänä päivänä johtuen juuri siitä, että nähtävästi ihmisoikeuksien merkitys on kovaa vauhtia vähenemässä.

18.03 **Anders Adlercreutz r** (vastauspuheenvuoro): Herr talman! Perustuslaki, ihmisoikeus, yhdenvertaisuus — nuo ikuiset rumat sanat, vai miten se nyt menikään.

Tosiaankin Kela on sitä mieltä, että tämä ei säästä rahaa, ja jos vielä voi todeta, että se ei edistä kotouttamista, silloin minun käsittääkseni tämä on väärä laki. Tämä on väärää lainsäädäntöä, ja se tulisi vetää takaisin. Kysynkin kokoomuksen edustajilta: mikäli tämä ei säästä, niin ajatteko te sitten sitä, että tämä vedetään takaisin, vai oletteko tässä asiassa nyt hallituskumppanin armoilla? Ellei tämä edistä kotouttamista, ellei tämä säästä, niin tässä ei ole mitään järkeä.

18.04 **Ozan Yanar vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Heti kättelyssä kysymys edustaja Zyskowitzille: missä tilanteessa Suomen kansalaiset joutuvat kotouttamistuen piiriin, kuten väititte? Haluan tarkan vastauksen tähän, koska kukaan meistä ei ole siinä käsityksessä.

Ykkösargumentti tätä lakia vastaan on järki, eli Kelan mukaan tämä ei tuo säästöjä. Minä takia tämä sitten tehdään? Toinen argumentti on toki tämä yhdenvertaisuus, joka on joillekin kirosana. Perussuomalaiset vastustavat ilmeisesti perustuslakia. Se on aikamoista.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 94/2016 vp

Mutta siis tämä tulee johtamaan tilanteeseen, jossa vaikka 20 vuotta Suomessa asunut ulkomaan kansalainen joutuessaan työttömäksi joutuu saamaan vähemmän turvaa kuin me Suomen kansalaiset. Onko tämä oikein? Minusta ei todellakaan. Miksi kokoomus suostuu tällaiseen käsittämättömään ideologiseen valintaan, kun tämä ei tuo säästöjä? Tämä herättää tosi isoja kysymyksiä vaikka kokoomuksen hallituspolitiikasta.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Edustaja Tavio, jos odotatte hetken. Ymmärsin edustaja Zyskowiezin olevan halukas käyttämään vastauspuheenvuoron.

18.05 Ben Zyskowiez kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Edustaja Yanar esitti suoran kysymyksen siitä, minkälaisessa tilanteessa tämä laki voisi koskea Suomen kansalaisia. Tältä osin viittaa hallituksen nyt käsiteltävänä olevan esityksen sivulle 11, jonka viimeisessä kappaleessa todetaan muun muassa, että "ehdotettu kotoutumistuki voisi tulla maksettavaksi myös henkilölle, jolla on Suomen kansalaisuus". Tämä on hyvin poikkeuksellista, mutta siinä kerrotaan sitten, minkälaisessa tapauksessa tämä voisi tulla kyseeseen.

18.06 Ville Tavio ps: Arvoisa herra puhemies! Tämä esitys on osa hallituksen laajamittaisia toimia vastuullisemman maahanmuuttopolitiikan vuoksi. (Hälinää)

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Hyvät edustajat, edustaja Taviolla on täällä nyt kuitenkin puheenvuoro.

Julkisen talouden vaatimia säästöjä tulee kohdistaa myös maahanmuuttoon, kuten hallitus tässä tekee. (Eva Biaudet: Ei tee!) Nykyisenlaisen humanitaarisen siirtolaisuuden ydinongelma on, että suuri osa päättää tulla kaikista Euroopan maista tai miksei maailman länsimaiden maista juuri Suomeen, koska täällä on hyvä sosiaaliturvan taso, ja on valitettavaa, että suuri osa siirtolaisista päätyykin elämään tukien varassa. Humanitaaristen siirtolaisten työttömyys on moninkertainen kantaväestöön verrattuna. (Eva Biaudet: Alussa!) Näin ei tule olla.

Suomeen saa tulla töihin mutta ei lorvimaan. Tässä työllisyystilanteessa Suomi ei tarvitse kuin harvinaisempien alojen korkeakoulutettua lisätyövoimaa. (Eva Biaudet: Dream on!) Ulkomaalaista matalapalkkatyövoimaa emme tarvitse. Jos joku on sitä mieltä, että tarvitsemme, niin sitä matalapalkkaisempaa työvoimaa löytyy monin kerroin yli tarpeen EU:n sisäpuolelta. Meillähan on yhä työvoiman vapaa liikkuvuus.

Tämä esitys laskee turvapaikan saaneiden ulkomaalaisten sosiaalituen määrää noin 10 prosenttia ja nettomääräisesti noin 54 euroa. Lasku on raju, mutta säästön lisäksi tämä esitys tekee Suomesta vähemmän houkuttelevan kohdemaan sosiaaliturvan perässä kohde-
maavalintaa tekeväälle siirtolaiselle. (Eva Biaudet: Voimmeko me olla vähemmän houkutteleva?) Suomalaisten ei pidä tuntea syyllisyyttä tai huonoa omaatuntoa siitä, että elintaso-
pakolaisten hyysäämiseen puututaan. Kasvaneen siirtolaisliikkeen alla ulkomaalaiselle voidaan ylipäänsä Euroopassa tarjota vain sellaista sosiaaliturvaa, joka kannustaa, jopa pakottaa työnhakuun, kielen opiskeluun ja sosiaalisten suhteiden luomiseen kantaväestöön, siis sanalla sanoen sopeutumiseen.

Hallitus säästää tässä esitetyn kotoutumistukiuudistuksen kautta arviolta 22,4 miljoonaa euroa kolmen vuoden aikana. Tämä uudistus palvelee kansallista etua sekä suoraan rahal-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 94/2016 vp

lisena säästönä että myös ennalta ehkäisemällä sitä, että Suomeen tulee enemmän kohde-
maan elintason perusteella valitsevia ei-työperäisiä siirtolaisia. Kotoutumistukea koskevat
tässä esitetyt lait ovat voimassa väliaikaisesti eli 2017—2020. Tällä on tietysti käytännöl-
linen merkitys, mutta lainsäädännön väliaikaisuudella on myös tärkeä periaatteellinen
merkitys. Väliaikaisuus merkitsee nähdäkseni sitä, että perussuomalaiset ja muut hallitus-
puolueet katsovat, että viimevuotinen siirtolaiskriisi on todellakin väliaikainen poikkeusti-
la eikä Suomen uusi normaalitila. Suomen on syytä tiedostaa, että massiivinen siirtolai-
suus ei ole väistämätön luonnonvoima vaan että siihen voidaan vaikuttaa poliittisilla pää-
töksillä.

18.10 Li Andersson vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kehotan edustaja Ta-
viota matkustamaan esimerkiksi Kreikkaan tai Saksaan, jos hän on siinä käsityksessä, että
suurin osa siirtolaisista on tullut Suomeen turvapaikkaa hakemaan. Tai esimerkiksi Jorda-
niaan, Turkkiin tai Libanoniin.

On syytä huomioida myöskin, että tämä rajausta nyt tulee koskemaan myöskin muita maa-
han tulleita kuin heitä, jotka tulevat tänne ikään kuin humanitaarisen suojelun perusteella,
eli myöskin esimerkiksi avioliiton perusteella Suomeen muuttaneet tulevat olemaan tämän
leikkauksen piirissä. (Ben Zyskowitz: Ja EU-kansalaiset!)

Vielä edustaja Zyskowitzille haluan todeta, että oikeusministeriön lausunnossa itse
asiassa kumotaan tämä väite siitä, että kotouttamistuki voisi tulla maksettavaksi henkilöil-
le, jolla on Suomen kansalaisuus. Oikeusministeriö on siis todennut, että Suomen kansa-
laiselta ei vaadita maahantulon edellytyksenä oleskelulupaa, oleskeluoikeuden rekisteröi-
ntiä tai oleskelukorttia, joten Suomen kansalainen ei voine kuulua kotouttamistuen piiriin.

18.11 Satu Hassi vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Tavio nyt an-
toi ymmärtää, että jotenkin valtaosa Eurooppaan tulleista pakolaisista suuntaisi juuri Suo-
meen. Tämähän on todella kaukana totuudesta. Maailman vähän yli 21 miljoonasta pako-
laisesta yli puolet on kymmenessä maassa, joista suurimmat pakolaisten vastaanottajamaat
ovat Turkki, Pakistan, Libanon, Iran, Etiopia, Jordania, Kenia, Tšad ja Uganda. Väestöön
suhteutettuna ylivoimaisesti eniten pakolaisia on Libanonissa, seuraavaksi Jordaniassa,
jossa sielläkin on yli viisi kertaa enemmän väestöön suhteutettuna kuin Ruotsissa.

18.12 Ville Tavio ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Vihreät ja vasem-
misto tulkitsevat mielestäni tätä turvapaikanhakijoiden määrää tuosta puheestani melko
erikoisella tavalla, sillä tarkoitin tietysti, että Suomeen tulee suhteutettuna väkilukuun Eu-
roopassa äärimmäisen paljon turvapaikanhakijoita. (Välihuutoja)

18.13 Ozan Yanar vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Me olemme monta ar-
gumenttia tässä sanoneet emmekä saaneet vastuksia tähän yhdenvertaisuuteen ja siihen,
että tästä ei ole tulossa mitään säästöjä. Mutta haluan muistuttaa varsinkin edustaja Tavio-
ta, että tämä tulee koskemaan kaikkia ulkomaan kansalaisia ainakin ja kyse ei ole pelkäs-
tään turvapaikanhakijoista. Sanon vielä kerran: Henkilö, joka on 20 vuotta työskennellyt
Suomessa, maksanut veroja Suomeen, joutuessaan työttömäksi joutuu siihen kategoriaan,
että hän tulee saamaan 10 prosenttia vähemmän työttömyystukea. Onko tämä oikein? Ei
todellakaan mielestäni.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 94/2016 vp

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Puhujalistaan.

18.13 **Jani Mäkelä ps:** Arvoisa puhemies! Ensimmäisenä vastauksena äskeisiin debatti-puheenvuoroihin edustaja Hassille, että jos valtaosa pakolaisista on konfliktin naapurimaassa, niin silloinhan toimitaan aivan kansainvälisten sopimusten mukaan odotetulla tavalla. Eli kyllähän lähtökohta on se, että ihmiset hakevat turvaa siitä lähimmästä maasta, mistä he voivat turvaa saada, eikä tarkoituksena näissä pakolaissopimuksissa ole koskaan ollut se, että ihmiset lähtevät kansanvaellukselle ympäri Eurooppaa.

Edustaja Yanarille kommenttina tuohon yhdenvertaisuusasiaan: Haluatteko te, että säädettäisiin sellainen laki, joka asettaisi turvapaikanhakijat erilaiseen asemaan kuin muut ihmiset? Olisiko se tasapuolista ja perustuslain mukaista, (Satu Hassi: Tehän sitä ajatte!) että turvapaikanhakijoille asetettaisiin huonompia ehtoja kuin muille, joilla ei ole kansalaisuutta? Erikoinen ajatus.

Arvoisa puhemies! Tämä hallituksen esitys on hallituksen yhdessä päättämä ohjelman osa, joka laadittiin tavoitteena lieventää Suomen vetovoimaa laajamittaisen maahanmuuton kohteena. Tässä vetovoimalla nyt tarkoitetaan sitä, mikä vetää ihmiset tänne kahdeksan turvallisen maan läpi. Miksi nämä ihmiset eivät hae turvapaikkaa niistä kahdeksasta turvallisesta maasta, joiden läpi kulkevat ennen kuin tulevat Suomeen? Joku syy siihen on oltava, ja se syy on se, että Suomessa on niin hyvä sosiaaliturva ja he tietävät sen sosiaalisen median kautta. (Eva Biaudet: Höpö höpö!) Nykypäivänä tieto kulkee aivan toisella tavalla kuin vanhoina aikoina. Tällä vähennetään myöskin Suomen vetovoimaa ihmissalakuljettajien liiketoiminnan kohdemaana (Eva Biaudet: Se nyt ei ainakaan pidä paikkaansa!) ja turvapaikkajärjestelmän väärinkäytön kohteena. Vaikka muutos on pieni ja ei poista sitä valtavaa miljardiluokan taloudellista taakkaa, mikä meillä tulee lähivuosina olemaan heikosti koulutettujen turvapaikan saaneiden ylläpidossa, niin edes hiukan se sitä keventää.

Tavoitteena ei suinkaan voi olla tuella eläminen. Tarkoitus on se, että ne, jotka tänne tulevat ja saavat oleskeluluvan, integroituvat suomalaiseen yhteiskuntaan ja pääsevät töihin, jotta voivat maksaa nettoveroja. Meille on kerrottu, että maahanmuutto on rikkaus ja että tarvitsemme maahanmuuttoa työvoimapulan paikkaukseen. Jos asia on niin kuin väitetään, minkä takia tästä laista edes keskustellaan? Mihin tällaista työttömyysturvaa tarvitaan? Jos meillä on niin kova veto työmarkkinoilla ja meille tulee niin loistavaa, huippuosaavaa porukkaa turvapaikanhakijoina, niin eivätkö he mene työmarkkinoille suoraan? Miksi työttömyysturvasta yleensä tarvitsee keskustella?

18.16 **Tytti Tuppurainen sd:** Arvoisa herra puhemies! Suomen perustuslain 19 § turvaa Suomessa jokaiselle oikeuden sosiaaliturvaan, oikeuden välttämättömään toimeentuloon. Kyseinen lainkohta ei erottele Suomessa asuvia ulkomaan kansalaisia Suomen kansalaisista. Kyseessä on siten korostetusti ihmisoikeus, ei kansalaisoikeus. Olisi siis aiheellista suhtautua varovaisesti lainmuutoksiin, joissa asetetaan täällä asuvat ihmiset tosiasiallisesti eri asemaan kansalaisuuden perusteella. Niillä nimittäin vaikutetaan paitsi noihin niin kutsuttuihin vetovoimatekijöihin myös täällä ihan laillisesti asuviin ihmisiin. Entä miten esitys esimerkiksi kohtelee kauan maasta poissa olleita suomalaisia? Onko siitä selvyttä? Niin sanottuihin vetovoimatekijöihin vaikuttaminen tällä tavoin on kyseenalaista. Toimeentulon eriarvoistaminen on syrjintää.

Esitys ei myöskään toteuttane sille asetettua tavoitetta menojen säästämisestä. Työmarkkinatuen tasosta leikkaaminen lisää toimeentulotukimenoja — eli säästöä yhtäällä, kuluja

Pöytäkirjan asiakohta PTK 94/2016 vp

toisaalla. Kun otamme huomioon, että maahanmuuttajat asuvat useimmiten suurissa kasvukeskuksissa, erityisesti pääkaupunkiseudulla, missä asumismenot ovat suuret, merkitsee Kelan toimeentulotukiasiakkaaksi ohjautuminen isoja menoja. Säästöjä ei tule.

Ja vielä: Eikö hallituksella ollut määrä edistää perustuloa, sitä kaikille samaa ja yhtäläistä? Yksi perustulon monista valuvioista on juuri sopimattomuus ihmisten vapaaseen liikkuvuuteen. Tällä esityksellä hallitus tunnustaa, ettei sillä ole strategiaa perustulon toteuttamiseksi.

Sosialidemokraattien viime keväänä hyväksytyssä kotouttamisohjelmassa linjataan, että maahan muuttaneisiin kohdistettujen toimeentulojärjestelmien tulee olla selkeitä ja yhdenmukaisia.

Puhemies! Oleskeluluvan saaneita työttömiä ei pidä erotella muista maksamalla työmarkkinatukea alempaa tukea. Eriarvoisuutta ei pidä lisätä. Suomessa asuvien tulee olla yhdenvertaisessa asemassa. Yhdenvertaisen kohtelun ja perustuslain mukaisesti on jatkosakin noudatettava yhtäläistä asumisperustaista sosiaaliturvaa.

18.19 Satu Hassi vihr: Arvoisa puhemies! Tuossa debatissa jo esitin osan näistä pointeista, mutta vielä kootusti.

Kollegat ovat ansiokkaasti jo tätä perustuslain ja perusoikeuksien näkökulmaa valaiseet, joten en lisää siihen lisänäkökulmia. Mutta haluaisin muistuttaa, että tänäkin vuonna yli 3 000 ihmistä on kuollut Välimeren. Jos mietimme, mistä meidän päättäjäsukupolvemme muistetaan ja mistä jälkipolvet kysyvät, että mitä teit, ja kysyvät meidän moraalisesta vastuutamme, niin mitä todennäköisimmin tällaisia kysymyksiä tullaan esittämään siitä, miten suhtauduimme niihin ihmisiin, jotka hädissään pakenivat Välimeren yli Eurooppaan, ja mitä olemme tehneet myöskin sitten Välimeren toisella puolen lähempänä konfliktimaita olevien pakolaisten auttamiseksi.

Totesin jo sen, että ne kymmenen maata, joissa valtaosa maailman pakolaisista on, ovat pääosin maailman köyhimpiin maihin kuuluvia. Suurimmat vastaanottajamaat ovat siis Turkki, 2,5 miljoonaa pakolaista, Pakistan, 1,5 miljoonaa pakolaista, Libanon, yli miljoona pakolaista, Iran, lähes miljoona pakolaista, Etiopia, yli 700 000 pakolaista, Jordania, yli 600 000 pakolaista, ja kymmenen suurimman vastaanottajamaan joukossa ovat myöskin Kenia, Tšad ja Uganda. Ylivoimaisesti eniten väestöön suhteutettuna pakolaisia on Libanonissa, missä 1 000:tta asukasta kohti pakolaisia on yli 200. Jordaniassa on yli 80. Naapurimaassamme Ruotsissa, mihin noin 20 vuoden ajan on tullut suuruusluokkaa kymmenkertainen määrä turvapaikanhakijoita verrattuna Suomeen samana aikavälinä, suhdeluku on 1 000:tta asukasta kohti 15. Jos katsotaan sitten tämän vuoden heinäkuun tilannetta, Euroopassa ylivoimaisesti suurin vastaanottajamaa on Saksa ja Suomea suurempia vastaanottajamaita ovat Itävalta, Sveitsi, Serbia, Ruotsi, Bulgaria, Alankomaat, Belgia ja Albania. Eli siis sellainen käsitys, jonka mukaan me olisimme jotenkin aivan erityisen houkutteleva maa turvapaikanhakijoille, ei nyt kerta kaikkiaan pidä paikkaansa.

No tietysti edustaja Mäkelän puheenvuoron saattoi tulkita niinkin, että kun me olemme täällä pohjan perukoilla, niin tänne ei ylipäättänsä kenenkään pitäisi tulla. No, kansainväliset sopimukset kuitenkin velvoittavat kaikkia maita, jotka ovat näitä sopimuksia ratifioineet, myös Suomea. Mutta muistuttaisin myös siitä, että vaikka siinä tilanteessa kun pakolaisvirrat tulevat Välimeren eteläpuolelta, tuntuu varmaan ymmärrettävistä syistä monille houkuttelevalta ajatella, että ensisijaisesti Euroopan etelälaidan maiden pitäisi ottaa kaikki vastaan, niin sääntöjen ja periaatteiden pitäisi olla sellaisia, että niitä voidaan noudattaa ja

Pöytäkirjan asiakohta PTK 94/2016 vp

niiden mukaan elää myös toisenlaisissa tilanteissa. Meillä on pitkä itäraja Venäjän kanssa, ja varmaan Suomessa monikin asiantuntija on aika syvän syrjällänsä siitä, millaiseksi Venäjän kehitys lähivuosina ja lähivuosikymmeninä menee. Voi hyvin olla sellainen tilanne tulevaisuudessa joskus, jolloin me olemme sellainen maa, joka haluaa Euroopan maiden ja EU-maiden kesken taakanjakoa pakolaisvirroista.

Muut kollegat ovat jo ansiokkaasti ruotineet sitä, että tämän lakiesityksen ainoa todellinen tarkoitus on antaa sellaista viestiä, että me tiukennamme turvapaikkapolitiikka, koska se nyt on yhdelle hallituspuolueelle ainoa asia, jossa he voivat omille kannattajilleen sitten esittää, että olemme jotain saaneet aikaan, kun kaikki muut vaalilupaukset on petettävä. Mutta niistä taloudellisista lupauksista, mitä tähän lakiesitykseen liittyy, Kela on jo todennut, että ne ovat perusteettomia.

Vielä lopuksi toteaisin, että me kaikki varmaan olemme sitä mieltä, että sitä parempi, mitä suurempi osa kaikista ulkomaalaisista — turvapaikanhakijoista ja muista — löytää työpaikan, mutta paras tapa edistää sitä on purkaa niitä esteitä, joita tässä yhteiskunnassa ulkomaalaisten työllistymiselle on aika paljon.

18.25 Eva Biaudet r: Arvoisa puhemies! Hallituksen esitys on siitä mielenkiintoinen, että jos pohtii, minkä takia lakeja säädetään, niin ajatellaan, että niille pitää olla joku järkevä peruste, mutta tässä heti esityksen alussa sanotaan, niin kuin täällä on tänään moneen kertaan erittäin tarkasti sanottu, että yksi tämän peruste on olla säästölaki, koska valtiontalouden tilanne sitä vaatii ja jotta julkinen talous voisi kestää tätä maahanmuuttoa, ja samalla tulisi lieventää Suomen vetovoimaa turvapaikanhakijoiden maahanmuuton kohteena. Ja niin kuin täällä on sanottu moneen kertaan, tämä lainsäädäntö, nämä ehdotukset tuntuvat suhteessa näihin kahteen väittämään aika absurdeilta, suhteettomilta, tehottomilta.

Minä ymmärrän, että tässä on jollain tavalla nyt yritetty kietoa tämä johonkin muuhun, ikään kuin sellaisiin tarkoituseriin, jotka voisivat olla hyväksyttäviä, mutta täällä on käynyt tänään jo ilmi, että täällä osittain esitetään sellaista, mikä ei ole mahdollista: että ikään kuin voisi Suomen kansalaiselta edellyttää, että hän ei ihan normaalilla tavalla saisi muuttaa takaisin Suomeen. Ymmärtääkseni sekin on ollut tähän asti tavoite, että paluumuuttajia houkutellaan Suomeen, mutta ehkä tämä on tämän hallituksen tavoite, että ketään ei houkutella takaisin Suomeen.

Jos katsoo näitä lukuja turvapaikanhakijoista ylipäätänsä maailmalla, niin aivan kuten edustaja Hassi täällä ilmoitti, itse asiassa 6 prosenttia hakeutuu Eurooppaan, ja vaikka nämä luvut Euroopassa ovat tuntuneet aika suurilta, silti maailmanlaajuisesti ei voi sanoa, että ne ovat kovin suuria. Jos katsoo Euroopan sisällä, esimerkiksi tänä vuonna suurin osa hakijoista hakeutuu Saksaan: 80 prosenttia syyrialaisista hakijoista, 65 prosenttia afganistanilaisista hakijoista ja 81 prosenttia irakilaisista hakijoista. Hyväksymisprosentit EU:ssa: syyrialaisien turvapaikanhakijoiden hyväksymisprosentit ovat muualla Euroopassa noin 98 prosenttia ja irakilaisten 61 prosenttia, kun Suomessa ajatellaan, että kolme neljäsosaa tulee olemaan kielteisiä. Jostain syystä me arvioimme näitä aivan eri tavoin kuin muut.

No, näillä perusteilla voisi kuvitella, että koska meillä on näin tiukka seula, niin ainakin hallituksen piirissä löytyisi sitten näille, jotka läpäisevät tämän meidän tiukan seulan, hiukan sydäntä kohdella heitä niin, että heillä olisi edellytyksiä pärjätä täällä ja elää täällä mahdollisimman paljon niin kuin muut ihmiset. Mutta nähtävästi tämä ei ole tarkoitus.

Jos ajatellaan valtion taloudellista tilaa ja normienpurkua, niin tässä nyt joudutaan rakentamaan rinnakkaisjärjestelmä joitakin tuhansia henkilöitä varten, kuten Kelan lausun-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 94/2016 vp

nossa todetaan. Mietin vain, mitä se tulee maksamaan ja minkä takia. Tuntuu aivan absurdilta. Heillä tulee olemaan myöskin velvollisuus määritellä maahanmuuttaja aivan uudella tavalla, aivan eri tavalla kuin kaikissa muissa tukipäätöksissä. He vastustavat tätä. En voi ymmärtää, että tämä voisi tuoda säästöjä. Kela sanoo myös, että koska toimeentuloturvaa ei voi säätää eriarvoisesti, tämä tarkoittaa sitä, että nämä kustannukset siirtyvät sinne kuntien puolelle toimeentuloturvamenojen piiriin, joten he eivät ainakaan näe — ja mielestäni Kela on yleensä aika hyvä asiantuntija nimenomaan näissä — että tässä voisi olla mitään säästettävää. Jos se edes olisi hyväksyttävä syy tälle laille.

Mikä onkaan motiivi tälle hallituksen laille? Mielestäni tässä näyttää olevan ainoastaan tarve uskotella, ylläpitää ajatusta, että Suomeen tunkeutuu määrätön, aivan valtava määrä jotain muukalaisia niin kuin edustaja Tavio sanoi "lorvimaan" ja joita me "hyysäämme". Mielestäni nämä ovat aika alentavia ja hyvin kyseenalaisia sanoja, joilla halutaan ilmaista jotain ihan muuta kuin mitä yritettiin täällä asiallisesti sanoa.

Puhutaan Unkarista ja Viktor Orbánin politiikasta: Viktor Orbán yrittää estää sen, että he joutuisivat käyttämään sen rahasumman, että he vastaanottaisivat ne 1 200 sisäisen siirron mukana tulevaa turvapaikanhakijaa, mihin EU velvoittaa. Mutta sillä rahalla, mitä hän käytti tähän vaaliin, hän olisi voinut jakaa jokaiselle 31 000 euroa. Tässä on kyse vähän samanlaisesta politiikasta, että maksoi mitä maksoi, kunhan me vain pelottelemme muukalaisilla ja turvapaikanhakijoilla ja teemme Suomesta mahdollisimman ällöttävän maan, että kukaan ei tänne halua enää muuttaa.

Tähän asti ainakin ymmärtääkseni elinkeinoelämä on ajatellut, että maahanmuuttoa tarvitaan ja että Suomen pitää olla houkutteleva. Me olemme ylpeitä siitä, että meillä on hyvä koulutusjärjestelmä ja hyvä maa asua, ja kestävyysvajetta on aika vaikea kuroa umpeen, jollemme jollain tavalla pysty lisäämään maahanmuuttoa. Tämä hallituksen linja on aivan kestämaton, jolla halutaan sulkea Suomi pois muusta maailmasta. Ruotsissa taloustieteilijät ovat todistaneet, että maahanmuutto lisää talouskasvua, lisää työpaikkoja, ja esimerkiksi brexitiä arvioitaessa myöskin meidän oman valtiovarainministeriön asiantuntijat arvioivat, että suurin riski Englannin taloudelle on se, että maahanmuutto lopetetaan, koska se on ollut yksi aivan heidän talouskasvunsa peruste.

Sen lisäksi että periaatteelliset syyt puoltavat tämän hallituksen esityksen hylkäämistä, toivon, että tässä myöskin tolkkua ja järkeä voisivat voittaa.

18.32 Sirpa Paatero sd: Arvoisa herra puhemies! Kyllä on monta asiaa, mistä tässä salissa ollaan eri mieltä. Tämä on yksi niistä, ja arvostan ihmisten mielipiteitä, mutta en ymmärrä, että asioita perustellaan tiedoilla, jotka eivät pidä paikkaansa. Olen huolissani eduskunnan arvovallostasta ja tässä salissa käytävistä keskusteluista, jos esimerkiksi tämä turvapaikanhakijoiden suhteutettu asukasmäärä kulkee tästä salista niillä sanoilla, niin kuin se äsken täällä eräässä puheenvuorossa kerrottiin, että se on Suomessa kaikkein suurin — koska se ei pidä paikkaansa, ei minkäänlaisella matematiikalla, ei minkään vertailun kohdalla. Siitä syystä olen huolissani.

Toinen syy, mistä olen huolissani, on lainvalmistelu. Tämä periaatteellisesti iso kysymys käsitellään niin, että lausuntoaika annetaan viikko, kun meillä on kaikkien lakien säätämisessä annettu yleiset ohjeet, että sen pitää olla vähintään 6—8 viikkoa ja että lausuntoja pyydetään riittävältä määrältä eri tahoja. Nyt on pyydetty neljältä toiselta ministeriöltä ja Kelalta, ei keneltäkään muulta. Elikkä lainvalmistelu ei näin saa sitä pohjaa, niin kuin on perinteisesti ollut ja hyviin tapoihin kuulunut ja kunnon lainsäädännön pohjaa valmistelta-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 94/2016 vp

essa tarpeen, elikkä lausuntoja kaikilta niiltä tahoilta, jotka olennaisesti liittyvät sen lain vaikutuspiiriin.

Sitten tähän sisältöön. Minun mielestäni tämä kuulostaa samalta kuin hallituksen logiikka, että kun työttömyysturvaa leikataan, ihmiset menevät nopeammin töihin. Mielestäni tämä kuulostaa samalta ja ei pidä paikkaansa, jos ajatellaan, että kaikki ne ihmiset, ketä minä tapaan, jotka ovat työttöminä, kyllä menisivät töihin, kun vain olisi työpaikka. Näin epäilen, että tilanne on myöskin turvapaikanhakijoiden tai oleskeluluvan saaneiden osalta, ihan samalla tavalla kuin kaikkien suomalaistenkin osalta. Se, että heikennetään turvaa, ei luo lisää työpaikkoja vaan aiheuttaa ihmisille ongelmia ja ahdistusta.

Perusteet sille, että tämä säästäisi, on kumottu jo lausunnonantajien pohjalta, elikkä toimeentulotukimenot lisääntyvät ja asumistuki oletettavasti myöskin. Mitään taloudellista perustelua tälle laille siis ei ole olemassa, sillä säästöjä ei ole tulossa. Tähän arviointiin, mitenkö kokonaisharkintaa käyttäen sitten asumisasia arvioidaan, on tietysti varmaan hyvä kiinnittää huomiota, mutta kuten täällä myöskin on jo todettu, tämä ei koskisi pelkästään oleskeluluvan saaneita vaan myöskin muita ihmisiä, jotka muuttavat Suomeen toisista maista. En voi myöskään siinä kohtaa sitä tukea.

Sitten tämä huoli, että miksi aina pitää sitä perustuslakia niin kunnioittaa tai ottaa se huomioon tai käyttää perusteluna. Onneksi meillä on se perustuslaki. Onneksi meillä on se viimeinen niitti tässä talossa, johonka voidaan katsoa meidän lainsäädännön pohjaavan ja että se turvaa ihmisille tasavertaisen kohtelun. Täällä perustuslain 6 §:ssä lukee, että ihmiset ovat yhdenvertaisia lain edessä eikä ketään saa ilman hyväksyttävää perustetta asettaa eri asemaan henkilöön liittyvän syyn perusteella. Näin on kirjoitettu, ja minä toivon, vaikka tiedän, että perustuslakiakin kohtaan tämän hallituksen joillakin ryhmillä on kritiikkiä, että tätä ei nyt tässä kohtaa lähdetäisi edes yrittämään muuttaa.

Näistä monista syistä johtuen en usko, että tämmöisenään laki missään tapauksessa tässä talossa ainakaan ihan helpolla etenee. Kun me omassa sosialidemokraattisessa puolueessa teimme omaa kotouttamisohjelmaa, kirjasimme siihen viime syksynä niin, että maahan muuttaneisiin kohdistettujen toimeentulojärjestelmien tulee olla selkeitä ja yhdenmuukaisia, kotouttamista tukeva laki sidotaan työmarkkinatuen päivärahasuorituksen ja Suomessa asuvien tulee olla yhdenvertaisessa asemassa. Tätä linjaa ajattelimme tästä eteenpäinkin noudattaa.

18.38 Jani Mäkelä ps: Arvoisa puhemies! Itselleni nyt jäi vielä hieman epäselväksi, mihin sopimukseen edustaja Hassi vetoaa siinä, että meidän tulisi ottaa turvapaikanhakijoita kahdeksan turvallisen maan läpi — turvapaikanhakijoita, joiden liikkuminen näiden maiden läpi perustuu Schengenin sopimuksen tarkoitukselliseen rikkomiseen kaikkien näiden maiden osalta. Kiintiöpakolaisistahan tässä ei ole kyse, vaan on kysymys täysin eri asiasta: Suomeen tulleista, joista suurin osa on todetusti perusteettomia hakijoita, sen näkee voimaan astuneista turvapaikkapäätöksistä.

Täällä on vaadittu lisää säästöjä tästä lakiesityksestä, arvosteltu, ettei säästöjä tule tarpeeksi. No, minäkin toivoisin lisää säästöjä, mutta asia on nyt niin, että täällä pitää valmistella lait niiden perustuslakien pohjalta, mitkä nyt ovat voimassa. Kun nyt täällä on keskusteltu perustuslaista, niin kieltämättä siellä perustuslaissa on muutama sanoisinko kyseenalaiselle pohjalle johtava kirjaus, esimerkiksi se, kenelle kuuluvat perustuslain turvaamat oikeudet. Kuuluvatko ne kenties koko maailmalle vai Suomessa asuville vai kenelle, Suomen kansalaisille? Tässä on hyvin hatara pohja, niin kuin viime aikoina on käyty keskus-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 94/2016 vp

telua jo paperittomien toimeentulotuesta. Tai se, että pahimpiinkaan rikoksiin syyllistyneitä ei voida kaikissa tapauksissa palauttaa lähtömaihinsa, on yleisen oikeustajun kannalta varsin kyseenalainen perustuslain kirjaus. Kuka lieneekään ne sinne aikoinaan lisännyt? Kyllähän perustuslakikin muuttuu, eivät ne siellä aina ole olleet.

Arvoisa puhemies! Eikö valtion tarkoitus ole viime kädessä omien kansalaistensa edun valvonta? Pitäisikö olla niin, että Suomen perustuslaki täydessä määrässään koskisi vain suomalaisia, ja tulisiko kansalaisuuden saamisen olla paljon vaikeampaa, että näitä oikeuksia ei olisi niin helppo saada? Tämä on mielenkiintoinen kysymys, joka meidän eteemme asetetaan muuttovirtojen edessä. Tämä ilmiö suinkaan ei ole loppu. Mihin meillä on varaa? Ketä me pystymme elättämään?

18.40 Satu Hassi vihr (vastauspuheenvuoro): Puhemies! Edustaja Mäkelä kysyi, mihin sopimuksiin viitataan. Schengen-sopimus on näistä yksi, ja Schengen-sopimus, toisin kuin väititte tai annoitte ymmärtää, ei sano, että turvapaikanhakijan pitää hakea turvapaikkaa ensimmäisessä EU-maassa, johon hän jalallaan astuu, vaan se sanoo, että hakemus pitää käsitellä ensimmäisessä maassa, johon hakemus on jätetty. Schengen-sopimus toisin sanoen ei ollenkaan kiellä kulkemasta läpi joidenkin Schengen-sopimuksessa mukana olevien maiden ennen kuin jättää sen turvapaikkahakemuksen. Ja sen lisäksi meillä on tietysti kansainväliset pakolaissopimukset, jotka velvoittavat antamaan turvaa tietyt kriteerit täytävälle ihmisille ja jotka ovat paljon vanhempia kuin Schengen-sopimus.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Tämän keskustelun aiheuttaneelle edustaja Mäkelälle vielä vastauspuheenvuoro. Edustaja Taviolla on ihan kohta varsinainen puheenvuoro.

18.41 Jani Mäkelä ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Vielä tuohon äskeiseen täsmennyksenä, että se, että nämä ihmiset pystyivät liikkumaan Euroopassa, johtui Schengen-sopimuksen noudattamatta jättämisestä, mutta se, että he eivät hakeneet turvapaikkaa ensimmäisessä maassa, johon saapuivat, johtui Dublin-sopimuksen noudattamatta jättämisestä. Joka tapauksessa se, että ne ihmiset ovat täällä, johtuu siitä, että muut maat Euroopassa eivät ole noudattaneet omia kansainvälisiä sopimuksiaan. Tämä on kiistaton tosiasia.

18.41 Ben Zyskowiec kok: Arvoisa herra puhemies! Kuten kaikki salissa olevat kansanedustajat, joiden puolueet ovat myös toimineet hallituspuolueina, hyvin tietävät, niin lähtökohtana meidän järjestelmässämme on se, että hallituspuolueiden kansanedustajat tukevat täällä eduskunnassa hallituksen yksimielisiä ehdotuksia. Hallituksen yksimieliset ehdotukset syntyvät eri lähtökohdista, mutta selvää on se, että jokin asia hallituksessa on jollekin hallituspuolueelle tärkeämpi kuin jokin toinen asia ja kaikkien hallituspuolueiden pitää, jotta hallitusyhteistyö sujuu, luonnollisesti saada omia näkökohtiaan läpi hallituksen esityksiksi.

Kokoomuksen käsitys tästä lakiesityksestä on se, mitä hallituksen esityksessä on kirjoitettu, eli se, että tämä säästää julkisia varoja tämän hallituksen esityksessä olevan arvion mukaan yli 20 miljoonaa euroa kolmen vuoden aikana, ja samoin se, mikä esitykseen on kirjoitettu, että tämä on sopusoinnussa perustuslakimme ja myös sen yhdenvertaisuussäädöksen kanssa. Tässä keskustelussa on kuitenkin esitetty painavia näkökohtia sen puoles-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 94/2016 vp

ta, että tämä lakiesitys ei tosiasiaassa säästäisi julkisia varoja, ja myös esitetty hyvin perusteellisesti kysymyksiä siitä, onko tämä sopusoinnussa yhdenvertaisuussäädöksen kanssa.

On selvää, että jos eduskuntakäsittelyn kuluessa käy ilmi, että ne lähtökohdat, joiden pohjalta kokoomus on ollut valmis tätä esitystä hallituksessa kannattamaan, eivät pidä paikkaansa, niin silloin joudumme luonnollisesti arvioimaan asiaa uudessa valossa.

18.44 Ville Tavio ps: Arvoisa herra puhemies! SDP ja vihreät ovat kyllä osoittautuneet jälleen väärinymmärtämisen mestareiksi. Ehkä tuo on ominaisuus, jota oppositiossa hie-
man sitten vaaditaan tai siitä on hyötyä.

Ensinnäkin olen puhunut nimenomaan siitä, että Suomeen on saapunut suhteettoman paljon turvapaikanhakijoita. Ja selvennyksenä nyt vielä sitten edustaja Paaterolle ja Hassille, ja edustaja Yanarkin tätä samaa tuossa taisi kysellä: EU:ssa on 26 maata, ja tuon turvapaikkakriisin, siirtolauskriisin (Ozan Yanar: 28, ja 27 kohta!) — niin, kohta britit lähtevät eli on vähemmän, niin päin — aikana kuitenkin näitä turvapaikkahakemuksia per capita on Suomeen tehty aivan tuolla kärkipäässä. Sen voi tarkistaa (Satu Hassi: Ei ole!) vaikkapa Googlesta, jos ei tähän väitteeseen usko.

Sitten Hassin seuraava väärä... Anteeksi, se oli edustaja Paateron esitys tuosta täydellisestä yhdenvertaisuudesta, joka hänen puheessaan kuultiin. Valitettavasti edustaja Paatero näyttää jo lähteneen, mutta koska tämä varmaan kiinnostaa vihreitäkin, niin kerron sen sitten teille. Eli tuo täydellinen yhdenvertaisuus voidaan juuri niin väärin tulkita perustuslaista kuin mitä edustaja Paatero sen tuossa tulkitsi, luki sanasta sanaan ja teki tällaisen kirjaimellisen tulkin. Olisin tietysti ollut kiinnostunut (Puhemies koputtaa) tietämään, missä koulukunnassa tällaista opetetaan. (Puhemies koputtaa) — Jatkan kohta sitten uudella puheenvuorolla.

18.46 Satu Hassi vihr: Arvoisa puhemies! Täytyy todeta, että yhdessä asiassa edustaja Mäkelä oli oikeassa, eli se, mitä sanoin edellä Schengen-sopimuksesta, oikeasti koskee Dublin-sopimusta. Dublin-sopimus sanoo, että turvapaikanhakijan hakemus on käsiteltävä ensimmäisessä maassa, johon hän hakemuksen jättää, mutta se ei todellakaan velvoita, ei sitä turvapaikanhakijaa eikä myöskään ensimmäistä EU-maata, johon tämä hakija saapuu, siihen, että se hakemus jätetään ensimmäiseen eurooppalaiseen saapumismaahan.

18.47 Ozan Yanar vihr: Arvoisa puhemies! Tuossa äskeisessä edustaja Zyskowiec puheenvuorossa tuli hyvin ilmi, mikä on kokoomuksen tilanne tässä. Eli edustaja Zyskowiec sanoi vapaasti suomennettuna, että "olemme hallituksessa, ja perussuomalaiset haluavat vain näitä asioita ajaa, ja me joudumme olemaan hiljaa, kun nämä tapahtuvat". Minusta on häpeällistä, että kokoomuksen kaltainen puolue pystyy olemaan hiljaa, kun tehdään laki, joka ei ole yhdenvertainen ja toisaalta ei siinä ole mitään taloudellistakaan järkeä. Siinä mielessä olen hyvin pettynyt näihin selityksiin, jotka tulevat kokoomuksen suunnalta. Minulla on hyvin paljon ystäviä, jotka esimerkiksi symppaavat kokoomusta mutta näkevät, että tässä hallitusyhteistyössä kokoomus on jäänyt todella hiljaa perussuomalaisten edessä. Tämä tuntuu olevan tosiasia ja tulee ilmi tässäkin.

18.48 Ville Tavio ps: Arvoisa puhemies! Yhdenvertaisuudesta tosiaan sen verran luen-
noin tässä, että annan esimerkin: Kaikissa maailman maissa sen kulloisenkin maan kansalainen on aina paremmassa asemassa, eli kansalainen ja ei-kansalainen eivät ole absoluut-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 94/2016 vp

tisesti yhdenvertaisessa asemassa. Kansallisvaltio on siis luotu sen maan kansalaisia varten. Tässä mennään jo tällaiseen ala-astetasoiseen valtio-oppiin.

Edustaja Hassille: Kiitos, kun oikaisitte tuon Schengen-sopimusta koskevan aiemman lipsautuksen, mikä teillä meni väärin. Kiitos, kun korjasitte sen. Sinänsä on hyvin ironista, että otitte sen tässä esiin, koska Schengen-sopimuksessahan on ollut tarkoituksena nimenomaan turvata Schengen-alueen ulkorajoja — juuri turvata niitä. Siinä nimenomaan on tavoitteena sitä tarkkaa viisumivalvontaa harjoittaa EU:n sisäpuolella, Schengenin sisäpuolella, mitä vielä harjoitetaan, mutta turvapaikkakontrolli on mennyt.

Sitten te otitte esiin tämän Dublin II -asetuksen, ja se on se oikea asetus, mitä te lähditte tulkitsemaan, mutta senkin tulkinta teillä meni pieleen. Sen asetuksen tarkoitus on nimenomaan — siis nimenomaan on ollut — turvapaikanhaku ensimmäisestä EU-maasta, johon henkilö saapuu. Se järjestelmä on vain epäonnistunut, ja sen takia se uusi asetus onkin tekeillä. Tarkoituksena on siis ollut rajavalvonta ja hallittu maahanmuutto, ei tällainen siirtolaisaalto.

18.50 Jani Mäkelä ps: Arvoisa puhemies! Mitä esimerkiksi edustaja Yanar ja moni muu on täällä puhunut, että kokoomus nyt olisi sitten rähmällään perussuomalaisten edessä tässä kysymyksessä, niin nyt opposition kannattaisi päättää, kuka on rähmällään ja kenenkin edessä, koska sitten taas toisaalta vasemmalta monesti väitetään, että perussuomalaiset ovat kokoomuksen kynnyksimattomana erilaisissa talouspoliittisissa uudistuksissa ja taksilaisissa ja ties missä. Eli tämä on mielestäni täysin lapsellista nokittelua tässä arvovaltaisessa salissa, ja tällaiseen ei pitäisi lähteä. Hallitusohjelma on aina kompromissi siinä olevien puolueiden tahtotiloista ja taloudellisista realiteeteista. Se pitäisi myös opposition tunnustaa.

Mutta haastaisin kyllä hieman edustaja Hassin näkemystä Dublin- ja Schengen-sopimusten tulkinnasta. Eihän se voi niin mennä, kun vaikkapa Suomi on Schengenin ulkorajaa, että me päästämme tänne ihmisiä tulemaan ilman asianmukaisia papereita, ihmisiä, joilla ei ole viisumia tulla Schengen-alueelle. Mehän rikomme Schengenin sääntöjä, jos me päästämme nämä ihmiset tänne vapaasti liikkumaan Schengen-alueelle. Kyllä meidän täytyy tarkistaa, onko heillä paperit, ja meidän rajavartijamme tarkastavat ihmiset, onko heillä paperit. Jollei heillä ole papereita, niin todennäköisesti ainut peruste, millä he voivat saada väliaikaisen oleskeluluvan Suomeen, on turvapaikan hakeminen. Miksi Kreikka ei toimisi näin? Miksi muut maat eivät toimisi näin?

18.51 Satu Hassi vihr: Arvoisa puhemies! En nyt jatka tätä sanailua Schengen-sopimuksesta. Totean vain, että ne väitteet, mitä täällä perussuomalaisten edustajat ovat esittäneet, että meidän maahamme saapuneet turvapaikanhakijamäärät väestöön suhteutettuna olisivat jotenkin korkeita, ovat kyllä yksiselitteisesti väärä ja että luvut, joita aikaisemmin esitin, kertovat sen. Mutta voin lähettää teille linkkejä, jos asia kiinnostaa lähemmin.

18.52 Ozan Yanar vihr: Arvoisa puhemies! Tämä keskustelu alkaa varmaan olla lopuiltaan, mutta sen voisi tuki sanoa, että Suomi on EU:n reunamaa, ja voi tulla päivä, että mekin tarvitsemme solidaarisuutta. Perussuomalaisten ja tuki tämän hallituksen ajama linja on myös ristiriidassa tämän asian kanssa. Jos ei halua olla inhimillinen, niin kannattaa olla tuki looginen. Voi tulla päivä, että Suomikin tarvitsee muiden apua tässä kysymyksessä.

Keskustelu päättyi.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 94/2016 vp

Asia lähetettiin sosiaali- ja terveysvaliokuntaan, jolle perustuslakivaliokunnan, hallintovalioikunnan ja työelämä- ja tasa-arvovaliokunnan on annettava lausunto.